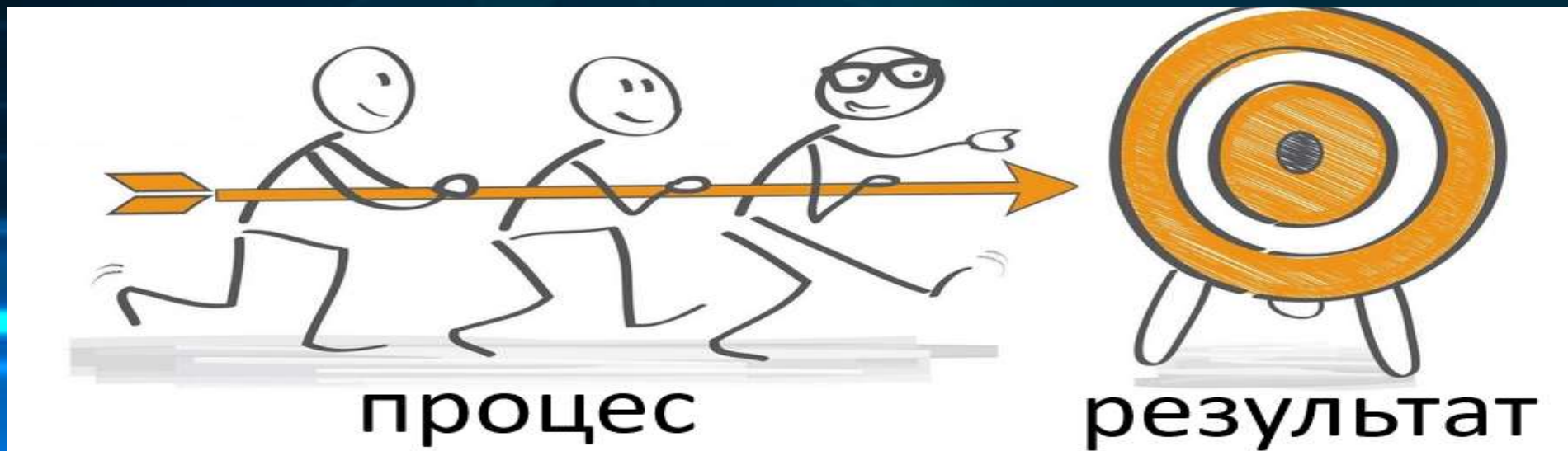

Оцінювання, виклики та тенденції НУШ у 2021-2022 н.р.

Як оцінюватимуть учнів початкових класів – нові рекомендації МОН

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАКАЗ

13 07 20 21 р.

м. Київ

№ 813

Про затвердження методичних
рекомендацій щодо оцінювання
результатів навчання учнів 1-4 класів
закладів загальної середньої освіти

Відповідно до Закону України «Про повну загальну середню освіту», Державного стандарту початкової освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 року № 87 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 24 липня 2019 року № 688), та з метою організації оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити методичні рекомендації щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти, що додаються
2. Департаментам (управлінням) освіти і науки обласних, Київської міської державних адміністрацій довести цей наказ до відома керівників закладів загальної середньої освіти.
3. Визнати такими, що втратили чинність, накази Міністерства освіти і України від 20.08.2018 № 924 «Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання навчальних досягнень учнів першого класу у Новій українській школі», від 27.08.2019 № 1154 «Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання навчальних досягнень учнів другого класу», від 16.09.2020 № 1146 «Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів третіх і четвертих класів Нової української школи».
4. Департаменту забезпечення документообігу, контролю та інформаційних технологій (Єрмо І.) зробити відповідну відмітку у справах архіву.

Важливо!!!

п.3 наказу № 813 від 13.07.2021 р.

Визнати такими, що **втратили чинність**, накази Міністерства освіти і України від 20.08.2018 N 924 «Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання навчальних досягнень учнів першого класу у Новій українській школі», від 27.08.2019 № 1154 «Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання навчальних досягнень учнів другого класу», від 16.09.2020 № 1146 «Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів третіх і четвертих класів Нової української школи».

Як зрозуміти сучасне оцінювання?

Оцінювання як
навчання
(самооцінювання та
взаємооцінювання)

Формувальне
оцінювання
або
оцінювання для
навчання

Оцінювання результатів
навчання
або
підсумкове оцінювання

Для уніфікації термінів та зручності їх використання в практичній діяльності пропонують оцінювальне судження називати **вербальною оцінкою**,

а оцінювальне судження із зазначенням рівня результату– **рівневою оцінкою**.

Обидві оцінки можна виражати як **усно**, так і **письмово**.

Два різновиди результатів навчання

Об'єктивні результати

- ✓ знання
- ✓ уміння
- ✓ навички
- ✓ творча діяльність

1-2 клас – вербальна оцінка
3-4 клас – вербальна або рівнева оцінка (за рішенням педагогічної ради!)

Особистісні надбання

- ✓ активність
- ✓ наполегливість
- ✓ комунікабельність
- ✓ здатність співпрацювати
- ✓ самостійність
- ✓ відповідальність
- ✓ ціннісні ставлення

1-4 класи – вербальна оцінка

Для рівневої оцінки є 4 рівні:

- Початковий (П)
- Середній (С)
- Достатній (Д)
- Високий (В)

Вербальну та рівневу оцінки можна виражати як усно так і письмово

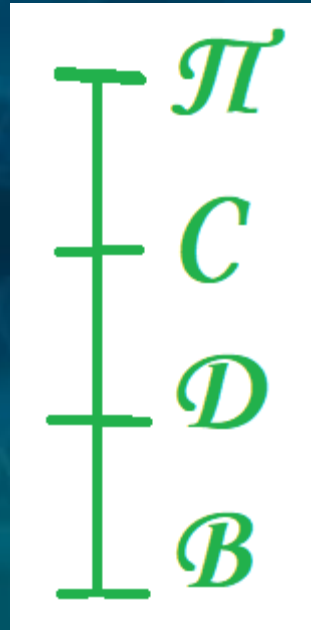
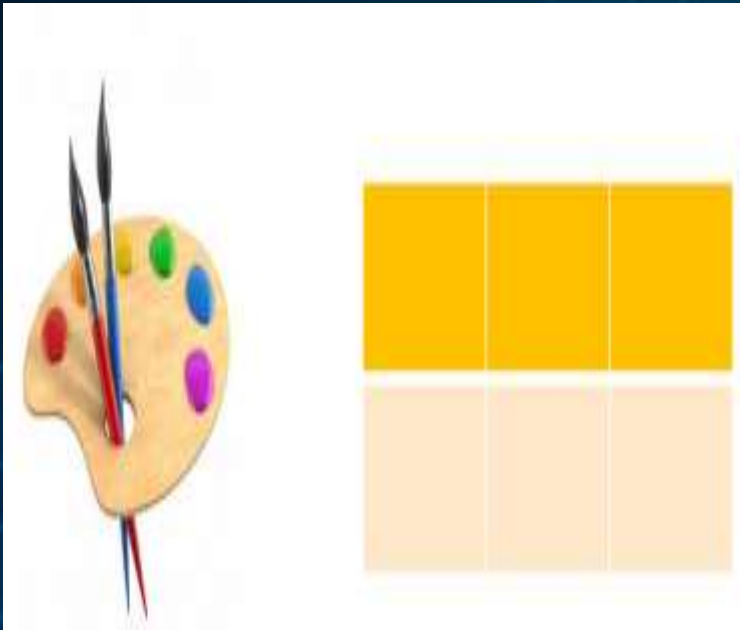

Як проводити формувальне оцінювання ?

Особливості:

- ✓ починається з перших днів навчання в школі і триває постійно;
- ✓ спрямоване на з'ясування індивідуальних проблем в опануванні учнем матеріалу та на запобігання утруднень на подальших етапах навчання;
- ✓ учителю треба постійно спостерігати за динамікою розвитку особистісних якостей учня / учениці, рівня сформованості навчальних дій, що співвідносяться з очікуваними результатами, сприяти формуванню впевненості щодо власних можливостей та навичок;
- ✓ рівноправний діалог між учнем / ученицею та вчителем;
- ✓ зазвичай розпочинають із самооцінювання учнем / ученицею своєї роботи (або взаємооцінювання результатів навчання учнями) і завершують оцінюванням результату вчителем. **Важливо: учитель озвучує своє оцінювальне судження лише після того, як учень/-і висловив/-ли свою / свої думки;**

Для зворотного зв'язку можна використати певні оцінні маркери

ЗВОРОТНИЙ ЗВ'ЯЗОК

вербальна
оцінка

довгий
сигнал

рівнева
оцінка

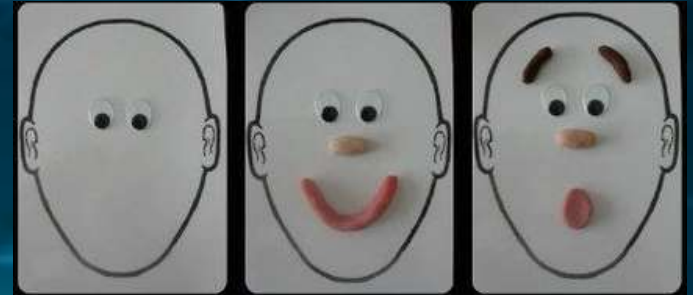

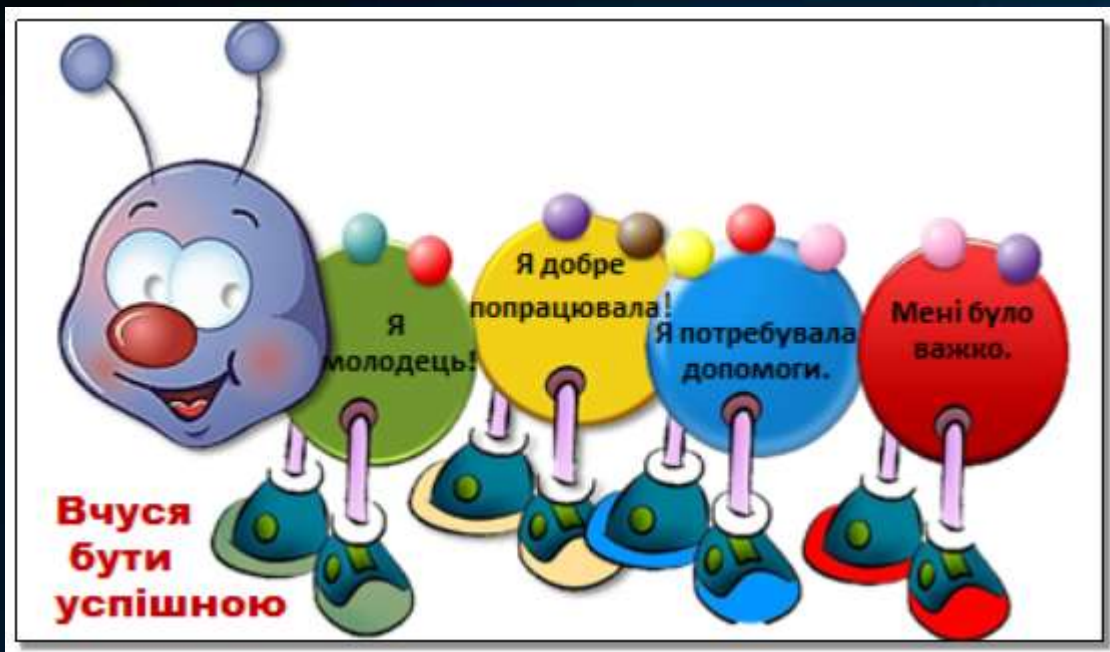
швидкий

сигнал

Багато педагогів вважають, що найкраще поєднувати оцінки та коментарі до роботи. Однак дослідження показують, що це не корисно. Замість того, щоб аналізувати рекомендації вчителя, діти порівнюють власну оцінку з оцінками своїх однокласників, і тому коментар-огляд та рекомендації вчителя втрачають сенс. Діти вважають важливим лише те, який бал їх робота оцінила вчитель і як вони написали твір на тлі інших учнів. У книзі «Усередині чорної скриньки» (стаття 1998, Пол Блек, Ділан Вільям, Королівський Лондонський коледж) ми читаємо: «Експериментально доведено, що чим більше відгуків у формі огляду підтримує навчання, тим більше воно у формі оцінювання завдає йому; якщо зворотний зв'язок містить обидва, то учні на шкоду навчанню звертають увагу на оцінку, ігноруючи коментар-рецензію. Перехід вчителів до написання коментарів відбувався по-різному. Деякі вчителі взагалі відмовлялися оцінювати, деякі ставили їх лише у щоденнику чи щоденнику, але не в учнівських зошитах, інші оцінювали, якщо учень відповідає вимогам, описаним у рецензії. Деякі вчителі витрачали більше часу на перевірку певних частин роботи, намагаючись зробити відгук більш корисним, але не оцінювали інші частини роботи, або протягом тижня перевіряли зошити лише у частини учнів».

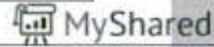

Види самооцінювання

Критерії	Бали від 0 до 2
Я вмію чітко сформулювати свою думку	
Я вмію підбирати приклади і чітко їх висловлювати	
Я вмію ставити запитання	
Я вмію робити логічні висновки	
Я вмію оцінювати думку інших учнів	

Знаю	Хочу знати	Вивчив

Вовчанська ЗОШ І-ІІІ ст. № 7
Плужнікова Л.М.

КАРТА САМООЦІНЮВАННЯ

№ з/п	Види робіт	К-ть балів	К-ть балів		Оцінка	
			Учень	Викл.	Учень	Викл.
1.	Домашнє завдання за питаннями	2				
2.	Розв'язування ребусу	0,5				
3.	Новий матеріал (п.3)	2				
4.	Новий матеріал (п.4)	1				
5.	Вирішення проблеми	2				
6.	Ситуаційне завдання	1 - 5				
7.	Участь у грі «Згоден – незгоден»	1				
Всього						

Картка самооцінювання роботи і поведінки за тиждень

Прізвище, ім'я _____ Дата _____ Т- так Н- ні

	понеділок	вівторок	середа	четвер	п'ятниця
Зайшов у клас спокійно					
Дав усім спокійно працювати					
Працював згідно отриманих інструкцій					
Міг спокійно самостійно працювати					
Пам'ятав, що перед тим як щось сказати потрібно підняти руку					
Добре працював у парі, групі					
Дотримувався інструкцій в ідальні					
Виконував домашню роботу					

Сигнали рукою

- Учитель просить учнів показувати сигнали, що позначають розуміння або нерозуміння матеріалу (у ході пояснення понять, принципів, процесу тощо). Попередньо потрібно домовитися з учнями про використання таких сигналів:

Я розумію _____ і можу
пояснити
(великий палець руки
спрямовано вгору).

Я все ще не розумію
_____
(палець руки
спрямовано в сторону).

Я не зовсім упевнений у
_____
(помахати рукою)

Після ознайомлення із сигналами учитель опитує учнів кожної групи: Що саме Ви не зрозуміли? У чому відчуваєте невпевненість? Що ви зрозуміли й можете пояснити?

За результатами отриманих відповідей учитель приймає рішення про повторне вивчення, закріплення теми або продовження вивчення тем за програмою.

КАРТКА ДЛЯ САМООЦІНЮВАННЯ

Ім'я та прізвище _____

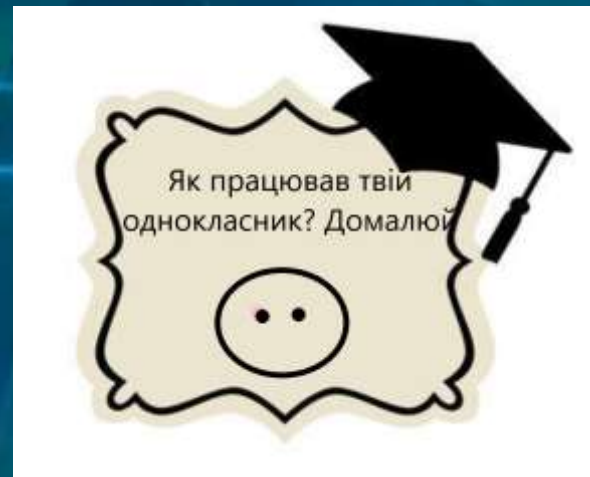

Критерії оцінювання	так	іноколи	ні
Я уважно вислуховував (вислуховувала) думку однокласників			
Я висував (висувала) ідеї та пропозиції			
Я надавав (надавала) підтримку однокласникам			
Я брав (брала) активну участь у роботі групи			

Лист самооцінювання

Критерії	Умію це робити	Все ще тренуюся
Я хороший друг, не цькую, не провокую		
Дотримуюсь правил школи і класу		
Добре ставлюсь до інших		
Швидко йду на перерву		
Обідаю як культурна дитина		
Слухаю інструкції в класі і дію згідно з ними		
Пам'ятаю, що треба підіймати руку		
Даю всім спокійно працювати		
Виконую вправи, які задають, не роблю нічого іншого		
Умію самостійно працювати		
Умію працювати вдвох, групі або у команді		
Сам дбаю про свою домашню роботу		

- Водночас доцільно вчити дітей взаємооцінюванню, при цьому формувати вміння коректно висловлювати думку про результат роботи однокласника, давати поради щодо його покращення. Це активізує навчальну роботу, сприяє розвитку критичного мислення, формуванню адекватного ставлення до зауважень, рекомендацій, зміцнює товариську та відчуття значимості кожного в колективі

Учителям пропонують орієнтовні рамки оцінювання, у яких містяться характеристики чотирьох рівнів і формулювання для оцінювальних суджень.

- Учитель може ініціювати певні особливості оцінювання в класі та винести на затвердження педради.
- Оцінка – конфіденційна й доступна лише для учня та батьків (або осіб, які їх замінюють).
- Інформувати батьків можна під час індивідуальних зустрічей, через запис оцінювальних суджень у робочих зошитах, у паперових / електронних щоденниках тощо, через фіксацію результатів навчання у свідоцтвах досягнень учня.

Як позначати і фіксувати результати формувального оцінювання ?

Вчителю потрібно конкретизувати формулювання з [рамки оцінювання 1](#).

Наприклад, у рамці зазначено: *“Визначає спосіб подолання виявленого утруднення за наданими орієнтирами”*. Учитель натомість трансформує це в таке судження: *“Ти правильно обрав пам’ятку для пояснення способу обчислення, водночас дотримуйся послідовності дій”*.

Наголошують, що оцінювальне судження зазвичай виражає не лише емоційне сприйняття (“Молодець!”, “Чудово!”), а розкриває суть досягнутого результату відповідно до конкретних очікувань (*“Іменники в тексті визначено правильно, однак перевір написання слів у рядку...”*, *“Дякую за старанність, хід розв’язування задачі обрано правильно, повтори способи обчислень за №102 на с. 34”* тощо).

**Листок спостережень за навчальним поступом
з української мови
уч_ 4- _ класу**

Вчитель перевіряє роботу учня/учениці й визначає рівень сформованості обов'язкових результатів навчання: початковий (П), середній (С), достатній (Д), високий (В).

№ п/п	Характеристика результатів навчання	Діагностувальна робота № 1	Діагностувальна робота № 2	Діагностувальна робота № 3	Діагностувальна робота № 4	Діагностувальна робота № 5	Діагностувальна робота № 6	Діагностувальна робота № 7	Діагностувальна робота № 8	Діагностувальна робота № 9	Діагностувальна робота № 10
1	Переказує усно і письмово прочитаний/прослуханий твір з дотриманням логіки викладу та з творчим доповненням				№ 1 ☐						№ 1 ☐
2	Будує зв'язні висловлювання в усній і письмовій формах, володіє монологічною та діалогічною формами мовлення, дотримується правил культури спілкування		№ 3 ☐		№ 1 ☐					№ 1 ☐	№ 2 ☐ № 3 ☐
3	Пише розбірливо, дотримується граматичних і орфографічних норм, перевіряє і редагує написане	№ 3 ☐ № 4 ☐		№ 1 ☐ № 3 ☐	№ 1 ☐		№ 1 ☐ № 3 ☐ № 4 ☐ № 5 ☐	№ 1 ☐	№ 1 ☐ № 3 ☐	№ 2 ☐ № 3 ☐ № 4 ☐	№ 3 ☐
4	Досліджує мовні одиниці та явища, використовує їх для вдосконалення мовлення	№ 1 ☐ № 2 ☐	№ 1 ☐ № 2 ☐ № 4 ☐	№ 2 ☐	№ 2 ☐ № 3 ☐	№ 1 ☐ № 2 ☐ № 3 ☐	№ 2 ☐	№ 2 ☐ № 3 ☐	№ 2 ☐		

Про зошити

- ✓ Рекомендовано перевіряти кожну роботу вербальною оцінкою (оцінювальним судженням) усно або в письмовій формі.
- ✓ Рекомендовано диференційовано підходити до позначок у зошиті: в залежності від потреб дитини помилку можна виправити, підкреслити чи позначити рядок, де її знайти.
- ✓ Зробити "банк" вербальних оцінок, на які можна спиратися.
- ✓ Учитель разом з учнями може обрати позначення самооцінки учня, оцінки вчителя для фіксації перевірених робіт. Окрім позначень важливими є записи оцінювальних суджень щодо виконання письмової роботи.
- ✓ Не зловживайте наліпками. Це мотиваційні значки, а не формувальне оцінювання.

Підсумкове оцінювання

- Рекомендують за 10–15 днів до кінця навчального року узагальнити результати навчання учнів за кожним блоком обов'язкових результатів навчання з різних предметів / інтегрованих курсів, який окреслений у свідоцтві досягнень (попередню оцінку).
- За рішенням педради вчитель може фіксувати попередню оцінку підсумкового оцінювання в класному журналі або лише на носії зворотного зв'язку з батьками.
- Якщо учні / їхні батьки хочуть покращити результати, учитель може запропонувати їм індивідуалізовану діагностувальну роботу. Таку роботу учні зазвичай виконують індивідуально на уроці. Змінювати оцінку варто, лише якщо індивідуалізована робота показала покращення результату.

- Учні 1–4 класів не отримують балів (можна позначити рівень в 3-4 кл. за рішенням педради)
- Рекомендують визначати підсумок за рік з урахуванням динаміки досягнення того чи іншого результату навчання.
- Підсумкову (річну) оцінку фіксують у класному журналі та свідоцтвах досягнень учнів.
- **ДПА:** наприкінці 4 класу проводять державну підсумкову атестацію. Її результати не впливають на підсумкову оцінку за рік, ДПА в 4 класі проводять тільки для моніторингу.

Нагородження

- Ураховуючи, що кожен учень/кожна учениця мають певні обдарування до хоча б одного виду навчальної діяльності, за підсумками навчального року рекомендуємо **нагороджувати учнів відзнаками (грамотами, дипломами тощо) школи за індивідуальні досягнення.**

Портфоліо як прийом формувального оцінювання

Портфоліо — це набір робіт учня, який відображає його запити, інтереси та навчальний поступ.

Що таке учнівське портфоліо?

Портфоліо — це набір робіт учня, який відображає його запити, інтереси та навчальний поступ.

Навіщо створювати портфоліо?

Для учнів процес створення портфоліо сприяє розвитку навичок самостійної роботи, креативності та орієнтованості на результат. А вчителю/-льці портфоліо допомагає простежити навчальний поступ учнів. На основі портфоліо вчитель/-ка разом із учнем / ученицею та батьками планує подальший навчальний поступ дитини.

Які є види портфоліо?

- **Портфоліо розвитку або робоче портфоліо.** Учень / учениця добирає свої роботи за певний період, вчитель/-ка додає до них ті, які допоможуть краще простежити навчальний поступ дитини за цей період.
- **Демонстраційне портфоліо або портфоліо учня / учениці.** Учень / учениця самостійно добирає ті свої роботи, які вважає найкращими. Так, дитина навчається аналізувати свою роботу, оцінювати, що вдалося краще, а що — гірше. На відміну від портфоліо розвитку, демонстраційне портфоліо не завжди відбиває щоденну діяльність дитини.

Я ставив запитання дорослим людям про те, яких учителів вони пам'ятають. Найперше тих, які були пристрасними, захопленими своїм предметом, і передавали цю пристрасність. А ще тих, які помічали в нас те, що ми й самі у собі ніколи не розгледіли, і підтримували нас.

Хетті «Видиме навчання»